

899-962-1(09)

ჯ - 236

თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ხელნაწერის უფლებით

მამუკა ჯენაბოშვილი

ვაჟა-ფშაველას 900-იანი წლების ეპოსი -
„ძალღიკა ხიმიკაურის“ პრობლემატიკა და
მხატვრული სტრუქტურა

სპეციაღობა 10.01.01. ქართული ლიტერატურა

ავტორეფერატი

ფილოლოღიის მეცნიერებათა კანდიდატის
სამეცნიერო ხარისხის მოსაპოვეღად

თბიღისი
1999

ნაშრომი შესრულებულია თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ვაჟა-ფშაველას კაბინეტში

სამეცნიერო ხელმძღვანელი - ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი ჯუმბერ ჭუმბურიძე

ექსპერტი - ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი ოთარ ბაქანიძე

ოფიციალური ოპონენტები - ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი ლევან ჭრელაშვილი

- ფილოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატი, დოცენტი დავით კოტორაშვილი

ნამყვანი ორგანიზაცია - აკ. წერეთლის სახელობის ქუთაისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

დისერტაციის დაცვა შედგება 1999 წლის 16/IV 14 საათზე თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სამეცნიერო ხარისხის მიმნიჭებელი ფილოლოგიის დარგის სადისერტაციო საბჭოს სხდომაზე, შიფრით P10.01 C №2

380028, თბილისი, ი.ჭავჭავაძის პრ. №1

დისერტაციის გაცნობა შეიძლება თსუ სამეცნიერო ბიბლიოთეკაში

ავტორეფერატი დაიგზავნა 1999 წ. 12.03.

სადისერტაციო საბჭოს სწავლული მდივანი
ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი,
პროფესორი

ნოდარ ტაბიძე

1687

თემის აქტუალობა. ვაჟა-ფშაველამ თავის ნაწარმოებებში ჭარბად მიმართა ფართო საზოგადოებრიობისათვის მანამდე პრაქტიკულად უცნობ მასალას უძველესი ეთნიკური ერთეულის ფშავ-ხევსურეთის გვაროვნულ-თემური ცხოვრებიდან-უკიდურესად არაორდინალურს თავისი არქაული ყოფით, ტრადიციული ადათებით, რაც საუკუნეთა განმავლობაში ყალიბდებოდა, მტკიცდებოდა, განიცდიდა გარკვეულ სოციალურ ცვლილებებს. ამ მასალათა შორის ერთ-ერთი ყველაზე აქტუალურია „კაი ყმის“ პრობლემა, რომელიც, უპირველეს ყოვლისა, დაკავშირებულია საზოგადოებისა და მისი წევრის პიროვნების ურთიერთობასთან. სხვადასხვა კუთხით წარმოჩინდა ეს პრობლემა პოეტის ნაწარმოებებში. თავისებური სპეციფიკურობითაა იგი ასახული და გადამწყვეტილი 900-იან წლებში დაწერილ ვაჟას ერთ-ერთ საუკეთესო პოემა „ძალლიკა ხიმიაურში“, რომელშიც ერთმანეთთანაა შენივთებული პიროვნების ღირსების დაცვისა და სამშობლოს სამსახურის მოტივი. პატრიოტიზმისა და საკუთარი მამაკაცური ღირსების შეულახაობის თემები ვაჟას ნაწერებში არასოდეს გამორიცხავს ერთმანეთს, პირიქით, ერთმანეთს ავსებს, ერთმანეთის პარალელურად მიედინება, რომლებსაც არა მხოლოდ თანაარსებობის უფლება აქვთ მოპოვებული, არამედ თანაბარფასეულიცაა. მაგრამ არის შემთხვევა, როცა ერთი მოტივი მეორეს ექვემდებარება. ასეა „ძალლიკა ხიმიაურში“, რომელშიც პიროვნების ღირსების დაცვის იდეა წინა პლანზეა წამოწეული.

პრობლემის შესწავლის დონე და მეცნიერული სიახლე. მიუხედავად სხვადასხვა პერიოდისა და ასაკის, სხვადასხვა შესაძლებლობებისა და შეხედულებების ავტორთა უაღრესად მნიშვნელოვანი ლიტერატურულ-კრიტიკული გამოკვლევებისა, ჯერ კიდევ ბევრი რამ დარჩა სათქმელი ყველა იმ ასპექტის გათვალისწინებით, რომელთა შესახებაც მსჯელობის საშუალებას გვაძლევს გენიოსი შემოქმედი ვაჟა-ფშაველა. ეს ბუნებრივიცაა: „ვაჟა უღვევი ნიჭის პოეტია“, „ვაჟას ფანტაზიამ არ იცის მიჯნა“ (გრ. კიკნაძე). ამიტომაც იმდენად უშრეტია ის თემები